

2340

VĒSTURISKĀ
IZZINĀ

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Latvijas Zinātņu akadēmijas
Valsts Bioķīmisko preparātu
eksperimentālā rūpnīca
1946. – 1999.

VĒSTURISKĀ IZZINĀ

Fonds Nr 2340

ИСТОРИЧЕСКАЯ СПРАВКА.

Рижский завод лимонной кислоты был создан на базе мыловаренного завода в апреле месяце 1946 года с подчинением Тресту пивоваренной и безалкогольной промышленности Министерства пищевой промышленности Латв.ССР.

1946-1947 год - период реконструкции и строительства завода.

Штат завода состоял из 6 человек и никаких существенных материалов не имелось.

14 января 1948 года Опытный завод лимонной кислоты, на основании постановления Совета Министров ЛССР за № 38, был введен в число действующих предприятий, подчинен Министерству пищевой промышленности Латв. ССР и назывался "Рижский опытный завод лимонной кислоты".

На основании постановления Совета Министров ЛССР № 194 от 7 февраля 1952 года, Рижский опытный завод лимонной кислоты перешел с апреля месяца 1952г. в подчинение Треста кондитерской и крахмало-паточной промышленности Министерства пищевой промышленности ЛССР.

С июля месяца 1953 года (Положение о Рижском

опытном заводе лимонной кислоты от 27 июня 1953г). завод переведен в подчинение Треста кондитерской и крахмало-паточной промышленности Министерства легкой и пищевой промышленности Латв.ССР.

С 23 июля 1957 г. в связи с окончанием периода опытного производства продукции, слово "опытный" исключено из названия завода, завод стал называться "Завод лимонной кислоты" и передан в ведение Управления промышленности продовольственных товаров СНХ Латвийской ССР./Положение Управления промышленности продовольственных товаров СНХ Латв.ССР от 23 июля 1957 года/ и существовал до августа месяца 1963 года.

Основным видом производства завода была выработка лимонной кислоты из мелассы, путем бессменного брожения, для предприятий пищевой промышленности.

В связи с химизацией народного хозяйства, в 1962 году завод начал впервые в СССР выпускать биохимическим путем итаконовую кислоту, которая применяется как сырье для синтетического волокна-нитрона.

В 1962 году же впервые в СССР на заводе был начат выпуск цитраконового ангидрида - полимера разных пластмасс и других синтетических материалов.

Завод выпускает также белково-витаминный препарат-сухой мицелий для сельского хозяйства и вырабатывает микроорганизмы - Аспергиллус нигер - для всех заводов лимонной кислоты СССР.

В 1963 году наряду с производством цитраконовой кислоты заводом вырабатывалась и химически чистая лимонная кислота.

В связи с расширением ассортимента продукции с чисто-химическим профилем, завод лимонной кислоты, постановлением Совета Народного хозяйства Латвийской ССР № 283 от 25 июня 1963 г. был переименован в Завод биохимических препаратов и переведен в ведение Управления химической и силикатно-керамической промышленности СНХ Латвийской ССР.

Управление завода имеет следующую структуру:

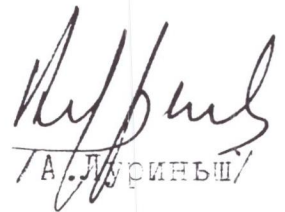
- 1/ бухгалтерия,
- 2/ плановый отдел,
- 3/ отдел кадров,
- 4/ производственно-технический,
- 5/ лаборатория,
- 6/ секретариат.

Отбор документальных материалов, не подлежащих дальнейшему хранению производится в третий раз. Экспертная комиссия завода, руководствуясь перечнем типовых документальных материалов с указанием сроков хранения, утвержденным в 1957 г. отобрала в январе-феврале 1964 г. как не подлежащие дальнейшему хранению 536 дел.

На постоянное хранение оставлено 328 единиц хранения. Среди них: док.материалы по строительству и реконструкции завода за 1946-1952 г., материалы производственно-технического отдела за 1946-1962г.г., плано-

го - за 1954-1962 гг., по личному составу за 1946-1962 г.г., заводского комитета за 1959-1961 г.г., а также оставлены документальные материалы временного срока хранения, срок которых еще не истек.-

Директор-Рижского
завода биохимических препаратов

/А.Луриньш/

Председатель экспертной
комиссии завода

/Р.Карклиньш/

РИЖСКИЙ ОПЫТНЫЙ ЗАВОД ЛИМОННОЙ КИСЛОТЫ

Министерство пищевой промышленности Латвийской ССР
(1948 - 1952 г.)

Трест кондитерской и крахмало-паточной промышленности
Министерства пищевой промышленности Латвийской ССР
(апрель 1952 - 1953 г.)

Министерство легкой и пищевой промышленности
Латвийской ССР
(1953 - 1957 г. июль)

Управление промышленности продовольственных товаров
СНХ Латвийской ССР
(июль 1957 - июль 1963 г.)

РИЖСКИЙ ЗАВОД БИОХИМИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ

Управления химической и силикатно-керамической промышленности
СНХ Латвийской ССР
(августа 1963 - 1966 г.)

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЙ ЗАВОД БИОХИМИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ

Института микробиологии им. Августа Кирхенштейна
Академии наук Латвийской ССР
(с 22 января 1966 г.)

LATVIJAS PSR ZINĀTŅU AKADEMIJA

AUGUSTA KIRHENŠTEINA
MIKROBIOLOĢIJAS INSTITŪTS

BIOĶĪMISKO PREPARĀTU
EKSPERIMENTĀLĀ RŪPNĪCA

АКАДЕМИЯ НАУК ЛАТВИЙСКОЙ ССР

ИНСТИТУТ МИКРОБИОЛОГИИ
ИМ. АВГУСТА КИРХЕНШТЕЙНА

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЙ ЗАВОД
БИОХИМИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ

№/От 21 октября 1983 г.

Дополнение к исторической справке

До 1976 года дела постоянного хранения составляли описи по структурным подразделениям. При обработке дел за 1977-1980 гг. дела постоянного хранения объединены в опись № 1. Остальные описи по 1976 год включительно закрыты и к ним составлены заверительные листы.

За 1977-1980 гг. опись № 1 постоянного хранения включает 56 дел.

Опись № 2 - по личному составу - за 1977-1980 гг. включает 61 дело.

Директор завода

Р.Я. Карклинь

Председатель ЭК,
зам. директора

О.Я. Генерт

7

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA
A.Kirhenšteina mikrobioloģijas institūta
BIOĶĪMISKO PREPARĀTU EKSPERIMENTĀLĀ RŪPNĪCA
VĒSTURISKĀ IZZIŅA (turpinājums)

I

Latvijas Zinātņu akadēmijas A.Kirhenšteina Mikrobioloģijas institūta (MBI) Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca kā patstāvīgs eksperimentāls uzņēmums Zinātņu akadēmijas struktūrā iekļauts ar LPSR Ministru Padomes 1966. gada 4.janvāra rīkojumu Nr. 4-r kā institūta ražošanas bāze ar mērķi - pilnveidot jaunu bioķīmisko preparātu izstrādes tehnoloģijas un ražot to eksperimentālās partijas. Rūpnīcā izstrādātas jaunas citronskābes un itakonskābes ražošanas metodes, veikti eksperimenti organisko skābju jaunu aktīvo producentu selekcijā un to ražošanas tehnoloģijas pilnveidošanā.

Pēc rūpnīcas iekļaušanas ZA struktūrā zinātniski pētnieciskais un eksperimentālais darbs tajā ieņem arvien nozīmīgāku vietu. Tiek organizētas jaunas zinātniski pētnieciskās laboratorijas: organisko skābju, fermentācijas un mikoloģiskā. Uz rūpnīcas bāzes izveidotas vairākas laboratorijas, kas iekļautas MBI sastāvā, bet darbojas rūpnīcā tās galvenā inženiera-direktora vietnieka, vēlāk direktora - akadēmiķa R.Kārklīņa metodiskā vadībā - biotehnoloģijas, fermentu, ķīmiski tehnoloģiskā un analītiskā laboratorijas. Rūpnīcas speciālisti piedalās institūta eksperimentos lopbarības lizīna, nitragīna un augu stimulatoru ražošanas tehnoloģijas radīšanā un ražošanas reglamentu izstrādāšanā. Rūpnīcas cehos top šo preparātu pirmā eksperimentālā produkcija. 80-os gados galvenie zinātnisko pētījumu virzieni - mikrobu sintēzes biotehnoloģija un bioinženierija. Rūpnīcā izstrādātā citronskābes biosintēzes no melases tehnoloģija plaši ieviesta PSRS, Čehoslovākijas, Francijas un Bulgārijas rūpnīcās.

Bez minētajām pētnieciskajām laboratorijām izveidotas biotehnoloģijas, bioinženierijas un ražošanas procesu un ekoloģijas kontroles laboratorijas un vairākas fermentācijas eksperimentālās iekārtas. Eksperimentālo ražošanu nodrošina citronskābes un bioķīmisko reaktīvu cehi.

Rūpnīcas vadība: direktors, direktora vietnieki (inženiertehniskajos un vispārējos jautājumos), galvenie speciālisti (tehnologs, mehāniķis), vecākie speciālisti (ekonomists, grāmatvedis u.c.).

Rūpnīcas darbinieku skaits 1966. gadā - 207, 1992. gadā - 156.

1991. gada 9. decembrī rūpnīca ar nosaukumu "Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca" reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā kā valsts uzņēmums.

Rūpnīcas adrese: Rīga, Brīvības ielā 222

II

MBI Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas **pastāvīgi un ilgtermiņa glabājamie (to skaitā personālsastāva) dokumenti par 1981.-1992. gadiem** nodoti ZA Centrālā arhīva glabāšanā 1994. gadā. Līdz tam dokumenti glabājās rūpnīcas arhīvā.

Dokumenti sistematizēti un aprakstīti vienā pastāvīgi glabājamo lietu aprakstā un vienā personālsastāva lietu aprakstā.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 1. (turpinājums) par 1981.-1992. gg. - lietas no Nr. 92. līdz Nr. 163. Tajā iekļauti sekojoši lietvedības dokumenti:

- Direktora pavēles pamatdarbības jautājumos
- Zinātniski-tehniskās padomes sēžu protokoli
- Rūpnīcas perspektīvais plāns 1981.-1985. gadiem
- Zinātniskās pētniecības darbu plāni un atskaites

- Produkcijas ražošanas un darba resursu plāni un atskaites
- Jaunās tehnikas ieviešanas plāni un atskaites
- Iesniegumi par racionalizācijas priekšlikumiem
- Ieviesto racionalizācijas priekšlikumu protokoli
- Statistiskās atskaites par ieviestajiem izgudrojumiem un racionalizācijas priekšlikumiem
- Darba aizsardzības un drošības tehnikas pasākumu plāni un atskaites
- Kadru sagatavošanas, sastāva un mainības plāni un atskaites
- Štatu saraksti un administratīvi-saimniecisko izdevumu tāmes
- Gada atskaites par pamatdarbību un kapitālo celtniecību
- Rūpnīcas gada finanšu plāni
- Grāmatvedības gada atskaites
- Akts par Fermentācijas ceha pieņemšanu ekspluatācijā (1990.g.)
- Arodbiedrības kopsapulču materiāli
- Arodbiedrības atskaišu-vēlēšanu sapulču dokumenti
- Rūpnīcas arodkomitejas sēžu protokoli
- Vietējās komitejas tāmes un finanšu atskaites
- Arodkomitejas inventarizācijas akti
- Kolektīvie līgumi un dokumenti par to izpildes pārbaudēm
- Sociālistiskās sacensības materiāli (nolikumi, saistības, atskaites u.c.)
- D.Mendeļejeva Vissavienības ķīmijas biedrības dokumenti (atskaites, protokoli u.c. materiāli) par 1981.-1985. gadiem.

Personālsastāva lietu apraksts Nr. 2. (turpinājums) par 1981.-1992. gg. - lietas no Nr. 398. līdz Nr. 511. Tajā iekļauti sekojoši personālsastāva dokumenti:

- Direktora pavēles par personālsastāvu par ITD, kalpotājiem un materiāli atbildīgām personām
- Kadru daļas pavēles par strādnieku pieņemšanu, pārcelšanu un atbrīvošanu
- Kadru daļas pavēļu par strādnieku pieņemšanu, pārcelšanu un atbrīvošanu reģistrācijas žurnāls
- Atbrīvoto darbinieku uzskaites personas kartītes
- Atbrīvoto ITD, kalpotāju un materiāli atbildīgo personu personas lietas
- Darbinieku personas kontu (algas) kartītes
- Kvalifikācijas un atestācijas komisijas sēžu protokoli
- Darbinieku apbalvošanas ar valdības apbalvojumiem dokumenti (personu saraksti, apbalvojumu lapas, protokoli)

Lietas abos aprakstos sistematizētas pa gadiem un pēc dokumentu veidiem.

Arhīva glabāšanā pieņemto dokumentu stāvoklis labs.

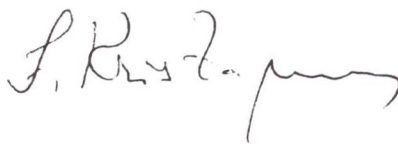
Vēsturisko izziņu sastādītāja
LZA arhīva vadītāja

R. Skudra

Akceptēta LZA DEK 2002.g. 7.maija sēdē protokols Nr. 1

DEK priekšsēdētājs

J. Kristapsons

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS

Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca

Vēsturiskā izziņa (turpinājums)

I

Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca no 1993.gada līdz 1998.gadam nosaukumu un funkcijas saglabājusi iepriekšējās.

Ar 1994.gada 27.decembrī Ministru kabineta rīkojumu Nr.575-r uzņēmums tika nodots privatizācijai.

1995.gada 20.aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca pārgāja VAS Privatizācijas aģentūras valdījumā.

1995.gada 15.decembrī VAS Privatizācijas aģentūrā nonāca Judītes Bočkas pieteikums par īpašuma tiesību atjaunošanu. 1996.gada 9.janvārī VAS Privatizācijas aģentūra izdod lēmumu Nr.3/32 "Par Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas privatizācijas apturēšanu".

1998.gada 5.februārī ar VAS Privatizācijas lēmumu Nr.28/242 rūpnīcas privatizācija tika atjaunota, Judītes Bočkas iesniegumu nolēma neizskatīt. 1998.gada 30.aprīlī ar lēmumu Nr.102/897 atcēla lēmuma Nr.28/242 3., 4., 6. punktus, nolēma noraidīt pieteicēja iesniegumu par īpašumu tiesību atjaunošanu un izsludināt pieteikšanās termiņu uz rūpnīcas privatizāciju.

Ar VAS Privatizācijas aģentūras valdes lēmumu Nr.64/441 "Par 1999.gadā 13.martā notikušās Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas (Brīvības gatvē 222, Rīgā) izsoles rezultātu apstiprināšanu" tiek noteikts, ka SIA "LATBIO" jānoslēdz līgums par Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas pirkšanu. SIA "LATBIO" 1999.gada 15.aprīlī noslēdza "Nomaksas pirkuma līgumu". 1999.gada 20.maijā tika sastādīts un parakstīts "Nodošanas – pieņemšanas akts", ar iepriekš minēto datumu Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca ir SIA "LATBIO" īpašumā.

1998 – 1999.gados Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālā rūpnīca praktiski nav darbojusies un dokumenti neveidojās.

II

Latvijas Zinātņu akadēmijas Valsts Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas pastāvīgi glabājamie dokumenti par 1993 – 1997.gadiem nodoti Valsts arhīva glabāšanā, bet ilgtermiņa (t.sk. personālsastāva) dokumenti par 1993 – 1998.gadiem ZA Centrālā arhīva glabāšanā 2002.gadā.

dokumenti sistematizēti un aprakstīti vienā pastāvīgi glabājamo lietu aprakstā un vienā personālsastāva lietu aprakstā.

Pastāvīgi glabājamo lietu aprakstā Nr.1(turpinājums) par 1993 – 1997.gadiem lietās, no Nr.164 līdz Nr.195, iekļauti sekojošie lietvedības dokumenti:

- ✓ Pavēles pamatdarbības jautājumos;
- ✓ Rīkojumi pamatdarbības jautājumos;
- ✓ Apstiprinātie štatū saraksti;
- ✓ Sarakste ar juridiskām personām pamatdarbības jautājumos;
- ✓ Dokumenti par privatizācijas procesa gaitu;
- ✓ Sadarbības līgumi ar juridiskām personām par zinātnisko pētījumu veikšanu un pārskati par to izpildi;
- ✓ Norakstīto pamatlīdzekļu uzskaites kartītes;
- ✓ Pamatlīdzekļu inventarizācijas saraksti;
- ✓ Pamatlīdzekļu inventārie saraksti;
- ✓ Akti par pamatlīdzekļu pieņemšanu un nodošanu;
- ✓ Gada pamatbudžeta tāmes un pārskāti par to izpildi;
- ✓ Grāmatvedības gada atskaites;
- ✓ Likvidācijas bilance;
- ✓ Virsgrāmata;
- ✓ Deklarācijas par apgrozījuma nodokli;
- ✓ Deklarācijas par īpašuma nodokli.

Sakarā ar privatizācijas procesa izsludināšanu 1995.gadā, pavēles pamatdarbības jautājumos par 1996.gadu nav vestas, tieka veidotas tikai pavēles par personālsastāvu. 1997.gadā tika veidota lieta "Rīkojumi pamatdarbības jautājumos". Ne pavēļu, ne rīkojumu reģistrācijas žurnāli netika ieviesti. Sadarbības līgumi ar juridiskām personām par zinātnisko pētījumu veikšanu pēc 1995.gada nav sastādīti. Kopš 1992.gada Bioķīmisko preparātu eksperimentālās rūpnīcas personālsastāvā izvietojumā izmaiņu nav, tātad štatū saraksti netiek stādīti. Pēc 1993.gada sarakste pamatdarbības jautājumos nav veidojusies. 1993 un 1996 – 1997.gados pamatbudžeta tāmes netika sastādītas.

Personālsastāva lietu aprakstā Nr.2 (turpinājums) par 1993 – 1998.gadiem lietās (Nr.512 – Nr.532) iekļauti sekojoši dokumenti:

- ✓ Pavēles par personālsastāvu;
- ✓ Pavēles par pieņemšanu darbā, par darba līguma pārtraukšanu, par pārceļšanu citā darbā;
- ✓ Atbrīvoto darbinieku personas lietas;

- ✓ Atbrīvoto darbinieku personas kartītes;
- ✓ Darba līgumi par projekta izpildi;
- ✓ Darbinieku sociālās apdrošināšanas kartītes;
- ✓ Ikmēneša ziņojumi par sociālā nodokļa maksājumiem;
- ✓ Atbrīvoto darbinieku kontu kartītes.

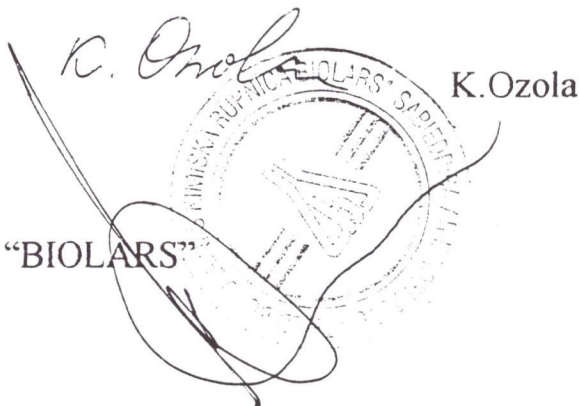
Pavēles par personālsastāvu 1997.gadā nav veidojušās, tika ieviesti tikai rīkojumi pamatdarbības jautājumos. Pavēļu reģistrācijas žurnāli netika ieviesti nevienā no aprakstītajiem gadiem. Atbrīvoto darbinieku personas lietās nav ziņu par darbinieku atbrīvošanu, atbrīvoto darbinieku personas kartītes par 1995 – 1998.gadiem netika ieviestas. Darba līgumi par projekta izpildi tika stādīti tikai 1997.gadā. Ikmēneša ziņojumi par sociālā nodokļa maksājumiem tika ieviesti tikai 1996.gadā, savukārt, 1997.gadā ziņojumus nomainīja kompjūtera izdrukas – darbinieku sociālās apdrošināšanas kartītes. Darbinieku personas kontu kartītes pildītas uz oriģinālām veidlapām tikai 1994.gadā, par pārējiem gadiem ir kompjūtera izdrukas.– 1997.

Sastādīts akts par dokumentu atlasi iznīcināšanai par 1962 – 1996.gadiem.

Lietu fiziskais stāvoklis apmierinošs. Dokumentu sastāvs pilnīgs.

Sastādīja

K. Ozola
K.Ozola

IEPAZINOS

SIA Olaines ķīmiskās rūpnīcas "BIOLARS"
prezidents J.Daņilko

Šīnī listā 8 (astonas)
numurētas lapas
2002. g. 18. septembrī
LVA arhivists B. Zēle